

Ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học các Học phần Lý luận chính trị

*Đinh Công Thanh Tùng**

**Khoa Xã hội – Truyền thông, Trường Đại học Văn Hiến, TP. Hồ Chí Minh*

Received: 16/02/2024; Accepted: 26/02/2024; Published: 6/3/2024

Abstract: *Applying information technology in teaching in general and teaching political theory courses in particular is an inevitable trend, changing the way of teaching and learning, helping students actively, creatively and proactively participate in learning, develop thinking and political courage. The paper clarifies the role, current situation and solutions for applying information technology in teaching political theory courses at the university level.*

Keywords: *Information technology, political theory, positive, creative, proactive*

1. Đặt vấn đề

Công nghệ thông tin đóng một vai trò quan trọng trong hầu hết mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Có thể định nghĩa rằng, công nghệ thông tin là nhận, lưu trữ, truy xuất, truyền và thao tác dữ liệu thông qua các ứng dụng của máy tính và thiết bị điện tử nhằm xử lý dữ liệu giúp mang lại thông tin dưới dạng đơn giản, dễ tiếp cận hơn. Trong giáo dục lý luận chính trị, công nghệ thông tin là một công cụ thiết yếu nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, học tập. Tuy nhiên, nhìn chung trong bối cảnh cuộc cách mạng 4.0 đang tác động sâu rộng trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội thì giữa nhu cầu thực tiễn và việc ứng dụng công nghệ thông tin vào trong việc giảng dạy các môn lý luận chính trị còn có khoảng cách khá lớn. Vì vậy việc nghiên cứu nhằm đưa ra các biện pháp giúp nâng cao khả năng ứng dụng công nghệ thông tin vào trong giảng dạy và học tập các môn lý luận chính trị là cần thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò của ứng dụng công nghệ thông tin vào trong dạy học các học phần lý luận chính trị

Sự ra đời của các công cụ học tập được hỗ trợ bởi công nghệ mới như thiết bị di động, máy tính xách tay, máy tính bảng...và các ứng dụng như Microsoft PowerPoint, E leaning, Microsoft Teams, Zalo, Kahoot, Quizizz, Padlet, Quizlet, Nearpod, Wordwall...đã làm thay đổi việc dạy và học lý luận chính trị trong các trường đại học. Các bài giảng chính trị vốn được xem là khô khan trở nên sinh động, hấp dẫn, thu hút nhiều hơn sự tham gia của sinh viên góp phần thay đổi vị trí trung tâm của giáo dục từ người dạy là trung tâm thành người học là trung tâm. Bên cạnh đó, công nghệ thông tin còn

giúp giảm bớt khối lượng công việc, tiết kiệm tối đa thời gian, công sức, tài chính cho cả giảng viên và sinh viên. Sự thay đổi được thể hiện ở cả mô hình giáo dục và hình thức giáo dục.

Đối với mô hình giáo dục, việc ứng dụng công nghệ thông tin vào trong việc dạy và học các môn lý luận chính trị không phải là sự từ bỏ hoàn toàn mô hình dạy và học truyền thống mà là sự kết hợp giữa mô hình dạy và học truyền thống và học tập trực tuyến. Bên cạnh những giờ học trên lớp, ngày nay sinh viên có thể truy cập các nguồn tài liệu trực tuyến để phục vụ việc học của mình. Thậm chí sinh viên có thể sử dụng các tiện ích để đọc tài liệu trực tuyến mà không cần đến trực tiếp thư viện. Học tập trực tuyến còn giúp sinh viên có thể học tập tại bất kỳ đâu, chủ động về phương pháp và nội dung học tập phù hợp với nhu cầu của bản thân.

Đối với phương pháp dạy học, việc ứng dụng công nghệ thông tin giúp giảng viên đạt được sự linh hoạt trong quá trình giảng dạy, giảng viên có thể tương tác với sinh viên từ bất kỳ đâu, giảng viên không chỉ là người tổ chức học tập mà còn đóng vai trò là người định hướng, hướng dẫn sinh viên trong việc tìm kiếm, xử lý thông tin, giải quyết những vấn đề được đặt ra trong quá trình học.

Việc ứng dụng công nghệ thông tin có thể giúp giảng viên dễ dàng tổ chức làm việc nhóm, lập sơ đồ khái niệm. Điều này sẽ giúp sinh viên có thể dễ dàng tiếp cận kiến thức hơn. Giảng viên có thể ứng dụng công nghệ thông tin để tạo ra một môi trường học tập năng động và thú vị hơn bằng cách số hóa sách giáo khoa, kết hợp các đường dẫn và mã QR để nghiên cứu và đánh giá các học phần lý luận chính trị. Với việc số hóa tài liệu học tập, sinh viên có thể xem các bài

giảng được tích hợp sẵn trên các ứng dụng học tập như E learning dưới dạng bài tập về nhà và sẵn sàng đến lớp để thảo luận về các chủ đề. Công nghệ thông tin cũng làm tăng cơ hội giao tiếp và hợp tác giữa các sinh viên. Trong các lớp học truyền thống, sự hợp tác chỉ giới hạn ở các học sinh khác trong cùng lớp học hoặc cùng trường. Với công nghệ thông tin, giảng viên có thể cung cấp các loại hình giao tiếp và cộng tác mà trước đây không thể thực hiện được, sinh viên có thể chia sẻ kiến thức của mình với sinh viên ở các trường khác trên cả nước.

Ứng dụng công nghệ thông tin vào trong việc giảng dạy và học tập lý luận chính trị còn giúp phá vỡ mọi rào cản về khoảng cách. Nó cung cấp cho sinh viên quyền truy cập dễ dàng vào tất cả các tài nguyên học tập và cho phép tương tác với giảng viên một cách thuận tiện. Giảng viên có thể nhanh chóng xây dựng và quản lý nhóm bằng các phần mềm, nền tảng mạng xã hội như Microsoft Teams, Zalo... Các bài giảng bằng video được lưu trữ trên đám mây và tính sẵn có của ghi chú dưới dạng bản mềm giúp sinh viên dễ dàng truy cập tài nguyên một cách thuận tiện. Bên cạnh đó, sinh viên cũng có thể truy cập vào nhiều nguồn tài nguyên và tạp chí trực tuyến liên quan đến chủ đề lý luận chính trị thông qua máy tính và thiết bị di động, cho phép sinh viên có được thông tin bổ sung cho bài tập ở trường. Ngoài ra, ứng dụng công nghệ thông tin giúp sinh viên liên hệ với các tư tưởng, quan điểm chính trị mới trên toàn thế giới.

2.2. Những khó khăn khi ứng dụng công nghệ thông tin vào trong dạy học các học phần lý luận chính trị

Sự phát triển nhanh chóng của công nghệ thông tin đã mang lại những thay đổi đáng kể trong thế kỷ XXI và ảnh hưởng đến mọi mặt của đời sống và xã hội hiện đại. Công nghệ thông tin ngày càng trở nên quan trọng trong ngành giáo dục nói chung và giáo dục lý luận chính trị nói riêng. Do đó, nhu cầu sử dụng công nghệ thông tin trong dạy và học lý luận chính trị ở bậc đại học ngày càng tăng. Tuy nhiên, việc ứng dụng công nghệ thông tin vào trong giảng dạy lý luận chính trị còn gặp phải một số khó khăn sau đây:

Thứ nhất, khả năng tiếp cận và ứng dụng công nghệ thông tin của đội ngũ giảng viên lý luận chính trị còn hạn chế. Một số giảng viên chưa chủ động khai thác Internet vào mục đích nâng cao trình độ và rèn thao tác kỹ năng công nghệ thông tin của bản thân; còn hạn chế khai thác thông tin tài nguyên trên không gian mạng nên các bài giảng ứng dụng công nghệ thông tin chưa được chất lượng, sinh động. Bên cạnh đó, việc sử dụng các thiết bị cơ bản như máy chiếu,

laptop, phần mềm và ứng dụng dạy học đối với một số giảng viên là một thách thức lớn do sự thay đổi nhanh chóng của công nghệ và tuổi tác.

Thứ hai, sinh viên có thể gặp phải khó khăn khi chọn lọc kiến thức. Ứng dụng công nghệ thông tin vào trong dạy và học các môn học lý luận chính trị giúp tăng cường khả năng tự học của sinh viên với nguồn tài liệu khổng lồ nhưng với tính chất mở của nó, nguồn kiến thức này đòi hỏi sinh viên phải kiến thức cơ bản vững chắc để có thể gạn lọc những tri thức bổ ích, phục vụ cho quá trình học của mình. Bên cạnh đó quá trình này cũng yêu cầu sự dẫn dắt, định hướng từ giảng viên bởi lĩnh vực chính trị là một trong những lĩnh vực có nhiều thông tin không chính thống, chưa được kiểm duyệt có thể làm lệch lạc tư tưởng của sinh viên.

Thứ ba, sinh viên gặp phải những thách thức khi học trực tuyến. Khi học tập trực tuyến trong một thời gian dài, đặc biệt đối với những môn học được đánh giá là khô khan như lý luận chính trị, sinh viên không thể tránh khỏi cảm giác bị cô lập do phải giao tiếp với bạn cùng lớp và giảng viên thông qua những thiết bị điện tử. Điều này làm cho sinh viên sao nhãng, không tuân thủ kỷ luật của lớp học. Bên cạnh đó, học tập trực tuyến cũng làm cho sinh viên thiếu động lực, do thiếu sự tương tác trực tiếp, một số sinh viên khó tập trung trong các lớp học trực tuyến. Sự thiếu vắng của giảng viên hoặc bạn cùng lớp làm giảm đi tính cạnh tranh. Điều này có thể dẫn đến sự trì hoãn và điểm số giảm sút.

Thứ tư, hạn chế về ngân sách. Một trong những khó khăn chủ yếu cản trở quá trình ứng dụng công nghệ thông tin vào trong việc giảng dạy các môn học lý luận chính trị là khó khăn về tài chính. Đầu tư về cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ ứng dụng công nghệ thông tin vào trong giảng dạy đòi hỏi kinh phí rất lớn mà khả năng đáp ứng của các trường đại học chỉ mới đáp ứng một phần nhất định chứ chưa thể đồng bộ hóa được. Bên cạnh đó, về phía sinh viên, để tham gia vào các lớp học trực tuyến, sinh viên cần có thiết bị có kết nối internet ví dụ: máy tính xách tay, máy tính bảng... Những thiết bị này không hề rẻ, đặc biệt đối với sinh viên không có điều kiện về kinh tế.

2.3. Giải pháp đề xuất

Trong năm 2022, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Đề án “Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo giai đoạn 2022 - 2025, định hướng đến năm 2030” nhằm tận dụng tiến bộ công nghệ để thúc đẩy đổi mới sáng tạo trong dạy và học, nâng cao chất lượng và cơ hội

tiếp cận giáo dục, hiệu quả quản lý giáo dục; xây dựng nền giáo dục mở thích ứng trên nền tảng số, góp phần phát triển Chính phủ số, kinh tế số và xã hội số. Để tiếp tục đạt được những mục tiêu của Chính phủ đề ra và đẩy mạnh việc ứng dụng công nghệ thông tin vào trong giảng dạy lý luận chính trị, các trường đại học cần phải thực hiện những nhiệm vụ sau:

Thứ nhất, cần tích cực tuyên truyền, phổ biến nâng cao nhận thức cho đội ngũ giảng viên lý luận chính trị về tầm quan trọng của việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy lý luận chính trị, vận dụng hiệu quả trong việc dạy và học, đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đào tạo; Bên cạnh đó cần thường xuyên tổ chức tập huấn, bồi dưỡng nhằm nâng cao trình độ, kỹ năng ứng dụng công nghệ thông tin vào trong giảng dạy. Việc áp dụng công nghệ thông tin trong giáo dục lý luận chính trị ở bậc đại học là chủ đề được nhiều người quan tâm trong những năm gần đây. Đại dịch Covid-19 cũng làm tăng nhu cầu áp dụng công nghệ thông tin trong giáo dục lý luận chính trị ở bậc đại học. Khi các công nghệ trở nên phổ biến và phức tạp hơn, chúng có tiềm năng thay đổi cách giảng dạy của giảng viên và học tập của sinh viên. Trên thực tế, đa phần giảng viên đã nhận thức được vai trò quan trọng của công nghệ thông tin đối với giáo dục lý luận chính trị và đã tích cực tìm kiếm các chiến lược triển khai công nghệ bằng cách sử dụng các nguyên tắc sư phạm, phân biệt và kiến tạo để thúc đẩy giải quyết vấn đề, phát triển tư duy phân biệt và hợp tác. Tuy nhiên, việc ứng dụng công nghệ thông tin còn mang tính chất làm mẫu, và chỉ dừng lại ở các buổi dự giờ, chuyên đề... Vì vậy cần đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực ứng dụng công nghệ thông tin cho đội ngũ giảng viên; kiện toàn, nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ phụ trách ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số trong giáo dục đại học nói chung và giáo dục lý luận chính trị nói riêng.

Thứ hai, cần nêu cao vai trò định hướng, hướng dẫn của giảng viên. Thay vì giảng dạy theo hướng một chiều như trước đây làm cho sinh viên lười suy nghĩ, thụ động và thiếu tính sáng tạo thì với việc ứng dụng công nghệ thông tin, sự tương tác giữa sinh viên với giảng viên là sự tương tác hai chiều, sinh viên được tham gia vào việc thiết kế, thực hiện và đánh giá việc học của chính mình, giảng viên có thể đặt ra những câu hỏi mang tính định hướng, gợi mở để sinh viên tìm kiếm thông tin từ những nguồn đã được giảng viên khoanh vùng. Điều này giúp có thể giúp sinh viên chọn lọc được nguồn thông tin chính thống, bổ ích.

Thứ ba, việc sử dụng công nghệ thông tin trong

học tập với tần suất lớn có thể dẫn đến sự căng thẳng, thiếu động lực và sự tập trung. Để giải quyết vấn đề này, đối với giảng viên cần đa dạng hóa phương pháp dạy học, phải luôn cập nhật kiến thức mới, các xu hướng công nghệ, kết hợp các công cụ kỹ thuật số vào phương pháp giảng dạy của mình để nâng cao trải nghiệm học tập. Bên cạnh đó, cần kết hợp giữa giảng dạy trực tiếp và trực tuyến, tính linh hoạt của học tập kết hợp cho phép sinh viên có thể kiểm soát nhiều hơn đối với phương pháp học tập của mình như sinh viên có thể xem các bài giảng trực tuyến tại nhà và tham gia vào các nhóm ngang hàng để thực hiện các hoạt động hợp tác như làm bài tập nhóm hoặc làm bài tập cá nhân.

Thứ tư, cần đảm bảo sử dụng một cách hiệu quả, hợp lý nguồn ngân sách của nhà nước đầu tư cho việc ứng dụng công nghệ thông tin vào trong giáo dục, tháo gỡ những vướng mắc về cơ chế vận hành và sử dụng thiết bị. Bên cạnh đó, cần bảo quản tốt trang thiết bị công nghệ thông tin, tích cực số hóa tài liệu, xây dựng học liệu dạy học trực tuyến đối với các học phần lý luận chính trị, huy động các nguồn lực từ các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân đầu tư vào cơ sở vật chất như đường truyền, các thiết bị, phần mềm...

3. Kết luận

Ứng dụng công nghệ thông tin vào trong việc giảng dạy các học phần lý luận chính trị là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, cơ bản để nâng cao chất lượng dạy và học. Khi nhận thức được nhiệm vụ này một cách đầy đủ, sẽ góp phần thay đổi thay đổi nền giáo dục từ lấy người dạy làm trung tâm thành một nền giáo dục mở, lấy người học làm trung tâm, với nguồn kiến thức đa dạng và được cập nhật một cách thường xuyên, thúc đẩy phát triển năng lực cá nhân của sinh viên, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao về chất lượng nguồn nhân lực trong bối cảnh toàn cầu hóa.

Tài liệu tham khảo

1. Đỗ Mạnh Cường (2008), *Giáo trình Ứng dụng Công nghệ thông tin trong dạy học*, NXB Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh.
2. Nguyễn Thị Thanh Thảo (2022), *Ứng dụng công nghệ thông tin trong giáo dục đại học*, Tạp chí Nghiên cứu khoa học công đoàn, số 27 tháng 9/2022.
3. Nguyễn Yên Thắng (2016), *Quản lý ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học tại các trường đại học*, Tạp chí Khoa học giáo dục Việt Nam, số 130 tháng 7/2016.
4. Phó Đức Hoà, Ngô Quang Sơn (2008), *Ứng dụng Công nghệ thông tin trong dạy học tích cực*, NXB Giáo dục, Hà Nội.